

Брит Парис
Мишел Маршал
Rutgers the State University of New Jersey
Кетлин Кармиен
ranklin Township Public Library

025.5(73)
004.738.5:02(73)

„ЖЕЛИМО ДА УЧИНИМО ВИШЕ, АЛИ...”: ПРИСТУПИ ДЕЗИНФОРМАЦИЈАМА ЈАВНИХ БИБЛИОТЕКА У ЊУ ЦЕРЗИЈУ¹

Увод

Дезинформације, или нетачне и обмањујуће информације, раширене са или без завањајуће намере, узрокују све већу забринутост широм света. Аутори деконструирају интенционалност иза ширења погрешних информација и дезинформација по Џековој дефиницији да би размотрили ставове о нетачним и обмањујућим информацијама обухваћеним појмом „дезинформације”. Услед пандемије вируса Ковид-19, дезинформације су се размножиле и повезане су са локализованим порастима стопа заражености и смртности. Иако је проблем дезинформисаности постао израженији са пандемијом, појава множења дезинформација није нова.

Стручњаци за дезинформације су се осврнули на информационе институције, њихове праксе и кодексе професионализма како би нашли излаз из постистините кризе. Традиционално схватање информационих институција новинарства, образовања, науке и библиотекарства је да оне раде у сагласју како би пружиле поуздане информације и како би их пренеле широј јавности по малој или никаквој цени, чиме би се омогућило да јавност учествује у демократији и доноси свакодневне одлуке. Међутим, неки сматрају да ова традиционална концептуализација

¹ Превод дела рада Britt Paris, Kathleen Carmien, Michelle Marshall, ‘We want to do more, but...’: *New Jersey public library approaches to misinformation*. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0740818822000202> (преузето 26. 5. 2025).

Парис, Б. и др. „Желимо да учинимо више али...: приступи дезинформацијама јавних библиотека у Њу Џерзију” (превела Снежана Николић), 186–195.

информационих институција и њихова интерпелација поводом дезинформација представља мотив да се обнови визија цивилног друштва које је одувек изостављало поједине, док је удовољавало захтевима оних који већ имају моћ, под заставом стручности.

Ова студија истражује како јавне библиотеке у Њу Џерзију испуњавају своје улоге информационих институција кад су у питању дезинформације. Аутори су размотрили њихове интернет странице, спровели анкете и интервјуе са запосленима библиотека зарад процене њиховог одговора на нетачне и обмањујуће информације како би боље разумели врсте интервенција које користе да спрече плиму дезинформација, као и шта би им могло бити потребно да овај посао обављају ефикасно.

Дефинисање проблема

Дезинформације, нарочито оне о јавном здрављу, током Ковид-19 пандемије биле су приметне и забрињавајуће широм света. Многи аспекти новог коронавируса били су незабележени, и догодило се више пропуста од стране владе и других институција током дугог трајања пандемије. Опало је поверење у институције јавног здравства и људима је било тешко да се снађу у многим аспектима пандемије. Држава Њу Џерзи, будући да је близу Њујорк Ситија, на почетку је претрпела нарочито јак удар на основу ког су постављане прогнозе остатку земље. Упркос томе што је Њу Џерзи био међу ригорознијим државама по питању наредби за остајање код куће и ношење маски, ипак су се и тамо јављале дезинформације о вирусу и вакцинама, као и окупљања људи против ношења маски.

Као становници Њу Џерзија и истраживачи библиотекарства и информационих наука, аутори (од којих је један службеник библиотеке у Њу Џерзију) заинтересовали су се за начин на који се локализоване информационе институције у Њу Џерзију сналазе са вишеструким проблемом дезинформисаности уопште, као и око саме пандемије. Будући да су ови феномени далекосежни, ова студија истражује јавне библиотеке јер се најчешће сучељавају са најширим појасом становника Њу Џерзија.

Библиотекарство и информационе науке су позване да објасне шта су дезинформације, као и да за њих понуде решења.

Недавне студије су разматрале нијансе које се тичу способности различитих врста библиотека да се баве дезинформацијама. Даље, иако постоје истраживања библиотека као места за кампање јавног здравља и студије усмерене на тешкоће у пружању информација о здрављу у библиотекама, мали број њих се фокусира на питање како јавне библиотеке могу уклонити дезинформисаност око питања јавног здравља. Од свих ових студија, једино Ла Пјер и Кици истражују тактике јавних библиотека кроз целе Сједињене Државе којим се боре против дезинформација и не укључују дезинформације јавног здравља или Ковид-19 пандемије. Ова студија попуњава празнину тиме што нуди поглед у локализоване праксе заступљене у јавним библиотекама Њу Џерзија по питању дезинформација током пандемије.

Ова студија такође одговара на дискурс који често некритички поставља библиотеке као решење за дезинформације док заузима критички поглед на информациону писменост и индивидуализована решења. Такође повезује налазе истраживања са системским проблемима и решењима. Стога, циљ *није* да се терет одговорности стави на кориснике библиотека, или на већ преоптерећене и недовољно финансиране библиотеке, већ да се боље разуме како се библиотеке баве дезинформацијама и, тамо где је то могуће, да се предочи каква им подршка може бити потребна у овим напорима од других учесника и ангажованих заинтересованих страна.

Преглед литературе: поверење, алати и тактике за борбу против дезинформација у библиотекама

Ова студија се фокусира на дискурс и истраживање које наглашава како библиотеке, библиотекари и библиотечке праксе могу приказати дезинформације у новом светлу. Неки истраживачи библиотекарства и информационих наука наводе да библиотеке могу бити идеални борци против постистинитог менталитета кроз свој кредибилитет стечен у личним и поузданим односима са својим заједницама. У кризним временима, библиотеке и њихови запослени се често доживљавају као вектори искрене и транспарентне комуникације кључних информација, који корисницима уливају поверење да библиотеке могу на одговарајући начин идентификовати и одговорити на информационе кризе.

Парис, Б. и др. „Желимо да учинимо више али...: приступи дезинформацијама јавних библиотека у Њу Џерзију” (превела Снежана Николић), 186–195.

Оквири библџотечке писмености, алати и тактике

Библиотеке користе многе стратегије у борби против дезинформација, развијају алате и тактике које прате цењене оквири информационе и медијске писмености. Библиотекари, као едукатори, подучавају кориснике комбинованим вештинама медијске и информационе писмености зарад идентификовања меродавних, веродостојних и одговарајућих извора у погледу преузимања и процене информација; оне укључују („ауторитет је конструисан и контекстуалан”, „стварање информација као процес”, „информација има вредност”, „истраживање као упит”, „стипендија као разговор”, и „претрага као стратешко истраживање”), и тест Актуелности, Релевантности, Ауторитета, Тачности и Сврхе (CRAAP тест).

Недавне процене библџотечких алата изван оквира писмености за суочавање са нетачним и обмањујућим информацијама укључују библџотечке водиче, инструктивне програме попут радионица које садрже интерперсоналну комуникацију, физички материјал, и реквизите унутар библиотеке који се тичу процене информација, као и онлајн алате библиотеке за борбу против нетачних и обмањујућих информација. У својим напорима за информационо описмењавање, библиотеке се често користе и консултују са спољним организацијама, као што су Пројекат Траст и Контролна листа Међународне федерације библџотечких удружења. С друге стране, други истраживачи наводе да интерперсонална комуникација може бити најефикаснија стратегија за суочавање са дезинформацијама, наглашавајући да библиотекари који својим корисницима демонстрирају информациону писменост и истраживачке праксе, независно од питања, подстичу транспарентност и поверење код корисника.

Препреке у библџотечарству које спречавају ефектно суочавање са дезинформацијама

Интервенције информационе и медијске писмености за сузбијање дезинформација су биле снажно критиковане као погрешно усмерене јер је истина друштвено конструисана и подложна интерпретацији, као што постоје друштвени, технички

и психолошки разлози за праћење нетачних и обмањујућих информација.

У библиотечком контексту, Флаерти, Тајаг, Ланије и Мајнор запажају доказе који сугеришу да је мањак меродавних информација о здрављу доступних у колекцијама јавних библиотека неуспех како регулативе, тако и стратегије, тиме доводећи у питање способност библиотека да корисницима пруже квалитетне информације о здрављу. Друге студије сугеришу да чак ни библиотечки стручњаци „нису довољно обучени да се баве дезинформацијама на овом стално променљивом терену” и да и сами имају потешкоћа у разликовању веродостојних од неверодостојних интернет страница.

На ширем плану, неколико студија налазе да библиотечке методе, алати и тактике за пружање поузданих информација не утичу значајно на исправљање или мењање активности и ставова око нетачних и обмањујућих информација. Информационе навике и праксе се у великој мери дешавају мимо ситуација у којима је могућа директна комуникација, као у учионицама и библиотечким програмима. Штавише, у реалном свету, библиотечки водичи или академске контролне листе нису толико корисне при утврђивању валидности информација.

Често неоспораван нагласак који библиотеке стављају на информациону и медијску писменост као и на примену процене извора засноване на меродавности, показује епистемолошке недостатке који утичу на способност библиотека да се суоче са дезинформацијама. Људи склони приклањању нетачним и обмањујућим информацијама представљају мало другачији скуп забрињавајућих фактора и захтевају другачије интервенције у односу на оне који су просто неинформисани.

Могућности библиотекарства за суочавање са дезинформацијама

У сржи ове загонетке о дезинформацијама и пратећих библиотечких пракси је Шилеров концепт „ускраћивања подака”, који сугерише да неолиберална политика води намерном укидању финансирања информационих институција, што кориснике доводи у окружење осиромашених информација. У овом

Парис, Б. и др. „Желимо да учинимо више али...: приступи дезинформацијама јавних библиотека у Њу Џерзију” (превела Снежана Николић), 186–195.

смислу фокусирања на политичку економију у информационим институцијама, неколико радова предлаже потребу за ажурирањем и отклањањем застарелих стратегија и метода за суочавање са нетачним и обмањујућим информацијама. Таква настојања оправдавају препознавање библиотека као места за политичка оспоравања, упркос традиционалним ставовима, обуци, и професионалним смерницама које се приклањају библиотечкој „неутралности”. Такво приклањање „неутралности” је узрок неповерења недоминантних заједница према библиотекама.

Друге студије наводе да постоји потреба за бољом сарадњом међу информационим професионалцима, бољим финансирањем и подршком иницијатива за процену информација и стратегија унутар библиотека; као и за изменом библиотечких вредности и преформулацијом уверења информационе писмености. Други, међутим, позивају на додатна истраживања везе између библиотека, дезинформација и процене библиотечких стратегија за суочавање са нетачним и обмањујућим информацијама, и емпиријску процену из различитих перспектива о томе шта би библиотекама било потребно да би биле ефикасније у својим напорима у овој области.

Методологија

Истраживачка питања

Прво истраживачко питање утемељује садашњу ситуацију у литератури зарад бољег разумевања стратегија и тактика око дезинформација у јавним библиотекама Њу Џерзија, тога да ли су сличне или се разликују од оних које се јављају у другим студијама, и зарад сазнавања зашто запослени у библиотекама користе одређене тактике у својој библиотеци. Ову студију интересује ширење разумевања врста и оправдања за тактике у библиотекама у одређеном контексту (Њу Џерзи током Ковид пандемије) ван података из анкете широких размера на интернет страници, или упитника.

ПИ 1. Које се тактике користе за борбу против дезинформација у јавним библиотекама Њу Џерзија?

Друго истраживачко питање испитује шта библиотекари верују да је највећа препрека у суочавању са дезинформацијама, и шта мисле да би им помогло у побољшању свог приступа. Ово питање проучава како библиотекари разумеју своју улогу у заједници, поготово у погледу дезинформација, као и начин на који разумеју своју ситуацију у вези са политичком економијом информација како је и омогућена кроз јавне библиотеке.

ПИ 2. Шта библиотекари мисле да би им било од користи за унапређење својих напора у борби против дезинформација?

Методe

Истраживачи су итеративно сакупљали податке и вршили индуктивну анализу више извора података (интернет странице, одговори на анкете и подаци из интервјуа) користећи приступ заснован на утемељеној теорији. У приступима утемељене теорије, прикупљање података и анализа чине преклапајући и понављајући процес који се дешава док анализа ствара нове могућности разматрања, и стога нову колекцију података. У три корака описана испод, истраживачи су итеративно мерили различите изворе података да би обезбедили доследност у анализама података, као и да би пружили дубинску и изнијансирану студију.

Прикупљање података

Корак 1. Преглед интернет странице

Ова квалитативна истраживачка студија се прво ослањала на преглед алата за суочавање са дезинформацијама прикупљених са интернет страница 295 библиотека широм државе, како је наведено на страници Државних библиотека Њу Џерзија. Од наведених 295 библиотека, само 290 су имале активне интернет странице. Аутори су користили заједнички Google Sheet документ да означе да ли библиотека: 1) има интернет страницу, 2) наводи било какве алате за суочавање са дезинформацијама, и 3) наводи било какве програме за дезинформације и информациону писменост. Од 290 библиотека са активним интернет страницама, само 103 (35%) наводе алате који могу бити употребљени у раду са дезинформацијама, док њих 187 (64%) не наводе никакве интервенције.

Парис, Б. и др. „Желимо да учинимо више али...: приступи дезинформацијама јавних библиотека у Њу Џерзију” (превела Снежана Николић), 186–195.

Корак 2. Анкете

Зарад провере резултата прегледања интернет страница, послата је анкета путем „хладних” имејл позивница представницима 290 библиотека са активним страницама и доступним имејл адресама особља. Уз позивнице за анкету, имејлови су садржали информације о истраживачком пројекту, одобрење институционалног одбора за ревизију (ИРБ) и механизме сагласности. Од послатих 290 имејлова, добијено је 20 (7%) попуњених анкета. Питања из анкете су прилагођена питања из Беџарановог и Јановицковог рада на тему градских већница поводом опијатске епидемије, потом касније ажурирана у раду Париса и Костли-Вајта да би укључила контексте Ковид-19 пандемије. Инструмент анкете је преформулисан како би особље библиотеке могло одговорити на питања о томе како се они суочавају са дезинформацијама.

Корак 3. Интервјуи

Испитаницима је тражено да дају интервјуе за пројекат за накнаду од 25 долара. Заказани су и спроведени полуструктурирани интервјуи са 13 библиотекара преко телефона. На почетку разговора, учесницима је предочен контекст студије и добијен је њихов пристанак у складу са протоколима институционалног одбора за ревизију (ИРБ). Интервјуи су спровођени од јуна до јула 2021. године.

Питања анкете су усмеравала интервјуе са библиотекарима и дозвољавале су дигресије пре повратка на полуструктурирани формат, омогућавајући испитивачима да прикупе нијансе и даље информације необухваћене одговорима у анкети. Метода истраживања интервјуом је критикована због ограничења самопроцене и поређена са ненаучним неформалним разговором, али када је правилно усклађена са неравнотежом моћи у размени између истраживача и испитаника, полуструктурирани интервјуи могу омогућити развој заједничке социјалне конструкције ситуационих исказа, на начин како их је испитаник доживео. Овај приступ одговара контексту истраживања, будући да библиотекари добро познају настојања својих библиотека да се суоче са нетачним и заваривајућим информацијама, притом пружајући увид у искуство корисника.

Табела 1

Инструмент за анкетаирање

1. Које је име библиотеке коју представљате?
 2. Које је Ваше звање?
 3. Како бисте описали настојања своје библиотеке да се избори са дезинформацијама?
 4. Ако сте у Питању бр. 3 навели да пружате приступ линковима или штампаној литератури за борбу против дезинформација било које врсте, молимо наведите неколико примера. На који начин је материјал доступан?
 5. Ако сте у Питању бр. 3. навели да пружате програме за борбу против дезинформација било које врсте, наведите неколико примера. На који начин су они доступни?
 6. Да ли спроводите евалуације ових тактика за борбу против дезинформација?
 7. Ако сте на Питање бр. 6 одговорили „Да” или „Можда”, молимо да их опишете.
 8. Које врсте повратних информација добијате у вези са активностима усмереним ка борби против дезинформација?
 9. Да ли сте задовољни са активностима које предузима Ваша библиотека у борби против дезинформација?
 10. На које препреке наилазите у борби против дезинформација у Вашој библиотеци?
 11. Молимо, прокоментаришите свој одговор на Питање бр. 10. Које проблеме има Ваша библиотека у борби против дезинформација?
 12. Које врсте ресурса, партнерства или тактика могу бити од користи у ширењу активности Ваше библиотеке у борби против дезинформација?
 13. Реците или нам предложите још нешто о приступу Ваше библиотеке у борби против дезинформација.
 14. На крају, желели бисмо да попричамо са Вама о Вашим одговорима у кратком телефонском разговору за који бисте добили онлајн гифт картицу у вредности од 25 долара. Ако сте заинтересовани, молимо Вас да нам оставите имејл адресу како бисмо могли да ступимо у контакт са Вама.
- [...]

Парис, Б. и др. „Желимо да учинимо више али...: приступи дезинформацијама јавних библиотека у Њу Џерзију” (превела Снежана Николић), 186–195.

Закључак

Ова студија додаје мали, квалитативан увид у пружање тактика везаних за дезинформације у јавним библиотекама Њу Џерзија током пандемије вируса Ковид-19 корпусу студија библиотекарства и информacionих наука које разматрају алате, начине и приступе библиотека за решавање проблема дезинформација, затим утврђују препреке са којима се суочавају стручњаци у овим настојањима. Комплементарне квалитативне методе анализе интернет страница, анкета и информалних интервјуа су предочиле начине на које су ови подаци имплицирани и како подржавају већа и комплекснија теоријска и практична разматрања о јавним библиотекама; проблеме у традиционалном схватању библиотека као неутралних, аполитичких информacionих институција, и како служити кориснике са мало или без ресурса, све у контексту борбе против дезинформација у јеку кризе јавног здравља током пандемије Ковид-19. Будући да су даље кризе неминовне услед растуће политичке, економске, друштвене, еколошке и техничке тензије, већа је вероватноћа да ће се људи осећати збуњено, изоловано и несигурно пред питањем коме да се обрате за информације које ће им помоћи да живе своје животе. Ова врста студије може бити смерница за организацију ресурса и извлачење поука унутар јавног библиотекарства, како у сврху јачања ове важне информacionе институције, тако и као пример за исте иницијативе у другим институцијама.

Превела Снежана Николић
Библиотека Матице српске